

Tạp chí Khoa học và Kinh tế Phát triển
Trường Đại học Nam Cần Thơ

Website: jsde.nctu.edu.vn

Định hướng và giải pháp phát triển sản phẩm du lịch đường sông tại thành phố Cần Thơ

Đào Vũ Hương Giang^{1*}, Phạm Hồng Long², Lê Hồng Cẩm¹, Lê Thị Tố Quyên¹, Nguyễn Văn Tý Em¹

¹Khoa KHXH&NV, Trường Đại học Cần Thơ

²Khoa Du lịch học, Trường Đại học Khoa học Xã hội & Nhân văn, ĐHQGHN

*Người chịu trách nhiệm bài viết: Đào Vũ Hương Giang (email: dvhgiang@ctu.edu.vn)

Ngày nhận bài: 1/4/2024

Ngày phản biện: 20/4/2024

Ngày duyệt đăng: 10/5/2024

Title: Orientation and solutions for developing river tourism products in Can Tho City

Keywords: Can Tho City, river tourism, tourism products

Từ khóa: Cần Thơ, du lịch đường sông, sản phẩm du lịch

ABSTRACT

This study aims to assess the current state and potential for development of river tourism in Can Tho City, based on a survey of 234 tourists who participated in river tourism programs. The findings revealed that river tourism in Can Tho City had significant untapped potential for growth while the current river tourism products partially met the needs of tourists, but there were still several limitations. Based on the research results, this article proposed some recommendations and solutions for the development of river tourism products in Can Tho City.

TÓM TẮT

Nghiên cứu này được thực hiện nhằm đánh giá tiềm năng và thực trạng phát triển sản phẩm du lịch đường sông tại TP. Cần Thơ dựa trên khảo sát 234 khách du lịch đã tham gia các chương trình du lịch đường sông tại TP. Cần Thơ. Kết quả nghiên cứu cho thấy, TP. Cần Thơ có nhiều tiềm năng phát triển du lịch đường sông chưa được khai thác. Thực trạng sản phẩm du lịch đường sông tại TP. Cần Thơ đã phần nào đáp ứng được nhu cầu của du khách nhưng vẫn còn nhiều hạn chế. Từ kết quả nghiên cứu, bài viết đề xuất một số định hướng và giải pháp phát triển sản phẩm du lịch đường sông TP. Cần Thơ.

1. GIỚI THIỆU

Thành phố Cần Thơ (TPCT) được mệnh danh là “Đô thị miền sông nước” với mạng lưới sông rạch chằng chịt tạo tiềm năng to lớn để

phát triển du lịch đường sông (DLĐS). Đồng thời, với vị thế là thành phố trực thuộc Trung ương, đô thị loại I, trung tâm vùng Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL), cơ sở hạ tầng

(CSHT) và cơ sở vật chất - kỹ thuật (CSVCKT) ngày càng phát triển, TPCT đã trở thành trung tâm phân phối nguồn khách của vùng ĐBSCL, tạo tiền đề liên kết với các địa phương trong vùng để đẩy mạnh phát triển du lịch nói chung, DLĐS nói riêng. Hiện nay, TPCT đang tập trung phát triển để trở thành thành phố trung tâm vùng, sinh thái, văn minh, hiện đại, mang đậm bản sắc sông nước vùng ĐBSCL như Nghị quyết số 59-NQ/TW ngày 05/8/2020 của Bộ Chính trị “về xây dựng và phát triển thành phố Cần Thơ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045” đã đề ra [1]. Trong những năm qua, ngành du lịch TPCT đã có nhiều chuyển biến tích cực và đạt được nhiều kết quả to lớn. Đặc biệt, các điểm đến nổi tiếng ở Cần Thơ đều gắn liền DLĐS như Bến Ninh Kiều, Chợ nổi Cái Răng, Chợ nổi Phong Điền cùng với nhiều điểm đến mới được khai thác du lịch như Cồn Sơn, Cù lao Tân Lộc,... Thực tế đó đã khẳng định, DLĐS ở TPCT đang trên đà phát triển và có triển vọng kết nối với các địa phương vùng ĐBSCL và mở rộng ra các vùng lân cận. Trong tương lai, có thể mở rộng, phát triển thành tuyến du thuyền quốc tế kết nối với Campuchia, Thái Lan và các nước trong Tiểu vùng sông Mekong.

Nghị quyết số 10-NQ/TU ngày 29/12/2021 của Thành ủy Cần Thơ về đẩy mạnh phát triển du lịch trong tình hình mới đã đề ra định hướng: “Phát triển du lịch chuyên nghiệp, trọng tâm, trọng điểm, chú trọng phát triển theo chiều sâu, chất lượng cao, khẳng định thương hiệu và khả năng cạnh tranh; xây dựng môi trường du lịch thực sự là “Điểm đến lý tưởng: An toàn - Thân thiện - Chất lượng”; nơi hội tụ của “Văn minh sông nước Mekong” [6]. Tuy nhiên, trên thực tế DLĐS TPCT vẫn chưa phát triển tương xứng với tiềm năng. Việc đầu tư phát triển CSHT cho DLĐS còn hạn chế, sản phẩm DLĐS còn nghèo

nàn, chưa hình thành hệ thống tuyến điểm du lịch rộng khắp, các dịch vụ DLĐS còn rời rạc, khép kín trong từng đơn vị cung ứng, chưa hình thành chuỗi cung ứng chặt chẽ và hiệu quả. Vì vậy, việc nghiên cứu phát triển sản phẩm DLĐS TPCT là vô cùng cần thiết, nhằm đa dạng hóa sản phẩm du lịch, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của khách du lịch, góp phần đưa du lịch TPCT phát triển xứng đáng với thương hiệu “Đô thị miền sông nước”.

2. PHƯƠNG TIỆN VÀ PHƯƠNG PHÁP

2.1 Thu thập và tổng hợp tài liệu thứ cấp

Đề tài nghiên cứu sử dụng dữ liệu thứ cấp với các nguồn thông tin thu thập từ các sở ban ngành và các doanh nghiệp du lịch trên địa bàn thành phố Cần Thơ, các cơ quan thông tấn báo chí, mạng Internet, các bài nghiên cứu đăng trên các tạp chí khoa học và các tài liệu liên quan. Các thông tin thu thập được hệ thống hóa và phân tích, tổng hợp để phục vụ đề tài nghiên cứu.

2.2 Điều tra bằng bảng hỏi

Dữ liệu sơ cấp được thu thập bằng phương pháp điều tra bằng bảng hỏi. Đối tượng khảo sát là 234 khách du lịch đã tham gia loại hình DLĐS tại TPCT bằng phương pháp chọn mẫu thuận tiện. Các điểm DLĐS được khảo sát là: Bến Ninh Kiều, Chợ nổi Cái Răng, Cồn Sơn, Cù lao Tân Lộc, Du thuyền Cần Thơ. Dữ liệu điều tra được phân tích bằng phần mềm SPSS 25.0 với phương pháp thống kê mô tả áp dụng trong điều tra xã hội học.

2.3 Khảo sát thực địa

Trong quá trình nghiên cứu, tác giả đã tiến hành khảo sát trực tiếp tại các địa bàn du lịch đường sông tại TPCT. Nội dung khảo sát thực địa bao gồm quan sát, thu thập thông tin, quay phim, chụp hình và trao đổi ý kiến với các nhà quản lý, người dân, nhân viên du lịch và du

khách tại các điểm du lịch liên quan trong các tuyến DLĐS trên địa bàn.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1 Tiềm năng phát triển du lịch đường sông TPCT

TPCT nằm bên bờ sông Hậu một trong hai nhánh sông Mekong - sông lớn nhất Đông Nam Á, chảy qua 6 quốc gia: Trung Quốc, Myanma, Lào, Thái Lan, Campuchia và Việt Nam. Ở ĐBSCL, sông Hậu chảy qua các tỉnh An Giang, Vĩnh Long, TP. Cần Thơ, Hậu Giang và đổ ra biển tại tỉnh Sóc Trăng. Với vị trí ở hạ lưu sông Mekong, Cần Thơ là nơi khách du lịch dừng chân tham quan những giá trị đặc sắc văn hóa sông nước của vùng đất Tây Đô. Đặc biệt, cảng Cần Thơ có vị trí quan trọng của vùng ĐBSCL, được xếp vào loại cảng quốc tế, thông ra biển Đông để đến nhiều nước Đông Nam Á và trên thế giới, không chỉ chuyên chở hàng hóa mà còn vận chuyển hành khách. Các tàu trọng tải lớn (trên 1.000 tấn) có thể thông qua cảng Cần Thơ đến các nước trong khu vực dễ dàng.

Địa hình TPCT tương đối phẳng, mang nét chung của địa hình vùng ĐBSCL. Trên địa bàn Cần Thơ có những dải đất cao ven sông Hậu nhưng không tạo ra sự khác biệt lớn. Điểm nổi bật của địa hình Cần Thơ là các cồn hoặc cù lao trên sông như Cồn Sơn, Cồn Ấu, Cồn Khương, Cù Lao Tân Lộc. Đây là những bãi bồi được bồi đắp phù sa thường xuyên nên rất màu mỡ, cây trái sum suê, cuộc sống thanh bình cùng với những đặc sản “xứ cù lao” là những điểm đến hấp dẫn trong các tuyến DLĐS ở Cần Thơ [2],[3], thuận lợi để phát triển các nhà vườn trái cây và các bè nuôi cá công nghiệp. TPCT có hệ sinh thái tự nhiên bao gồm rừng bần chua cùng các loài động thực vật hoang dã trên các cù lao, trong đó có nhiều loài có giá trị kinh tế, là đối tượng nuôi quan trọng ở địa phương như cá tra,

cá leo, cá kết,... Thêm vào đó, ngoài lúa nước là loài cây lương thực ưu thế, các giống cây ăn trái chính là nhãn, cam, chôm chôm, bưởi, dâu, măng cụt,... Các lợi thế này rất thuận lợi để phát triển nông nghiệp nhiệt đới và các loại hình du lịch nông thôn, du lịch sông nước miệt vườn.

Đồng thời, tại TPCT còn có hệ thống sông rạch bao quanh khu vực nội đô, nơi tập trung những vườn trái cây xanh mướt cùng nét sinh hoạt chợ nổi độc đáo trên sông, kết hợp với những công trình di tích lịch sử văn hóa và các làng nghề truyền thống. Sông Cần Thơ kết nối các điểm DLĐS nổi tiếng của TPCT như Bến Ninh Kiều, Chợ nổi Cái Răng, Chợ nổi Phong Điền và các điểm du lịch khác gần khu vực chợ nổi Cái Răng như các lò hủ tiếu Sáu Hoài, Quê Tôi; vườn trái cây Tư Dũng, Ba Cống; cửa hàng đặc sản,...; hay kết nối với các di tích LSVH và các vườn du lịch ở huyện Phong Điền như Khu du lịch Mỹ Khánh, Vườn dâu Giáo Dương, Vườn du lịch Vàm Xáng, Vườn trái cây Chín Hồng, Thiền Viện Trúc Lâm Phương Nam, Vườn ca cao Mười Cường, Khu di tích Giàn Gừa, Khu du lịch Lung Tràm... Ngoài ra, các điểm du lịch dọc theo sông Hậu có thể kết nối thành tuyến du lịch đường sông kết nối Bến Ninh Kiều, Cồn Sơn, Đình Bình Thủy, Chùa Nam Nhã, Nhà thờ họ Dương (Nhà cổ Bình Thủy), Mộ Thủ khoa Bùi Hữu Nghĩa,... Những điểm đến nổi bật này tạo điều kiện thuận lợi để phát triển tuyến DLĐS trọng điểm của TPCT.

Cùng với sông Hậu và sông Cần Thơ là mạng lưới sông rạch chằng chịt với hơn 158 sông, rạch lớn nhỏ tạo điều kiện để phát triển những tour DLĐS nội vùng, liên vùng và xuyên quốc gia [2]. Với vị trí trung tâm ĐBSCL, TPCT còn là điểm kết nối và là nơi trung gian vận chuyển hành khách giữa các tỉnh thành

trong vùng và liên kết với TP. Hồ Chí Minh bằng đường bộ lẫn đường thủy. Đặc biệt, tuyến đường sông kết nối Cần Thơ - Long Xuyên - Châu Đốc (An Giang) còn có tiềm năng mở rộng qua biên giới thành tuyến du lịch liên quốc gia kết nối với Campuchia và các quốc gia khác trong lưu vực sông Mekong, tạo ra cơ hội hợp tác quốc tế trong khai thác du lịch để vận chuyển du khách qua lại giữa các quốc gia, thu hút thêm nhiều khách du lịch quốc tế.

3.2 Thực trạng phát triển du lịch đường sông tại TPCT

Trong những năm qua, hoạt động du lịch ở TPCT đã có nhiều chuyển biến và đạt kết quả tích cực. Thời kỳ 2016 - 2020, thành phố đón hơn 35 triệu lượt khách, trong đó năm 2019 đạt lượng khách cao nhất là 8.869.065 lượt; riêng khách du lịch lưu trú đạt 11,5 triệu lượt. Doanh thu từ du lịch đạt 16,1 nghìn tỷ đồng, tăng trưởng bình quân 19%/năm (Bảng 1).

Bảng 1. Lượng khách và doanh thu du lịch thời kỳ 2015-2019 [4]

	2015	2016	2017	2018	2019
Lượng khách (lượt)	4.702.203	5.349.817	7.539.221	8.480.968	8.869.065
Doanh thu (tỷ đồng)	1.734,7	1.826,0	2.897,9	3.785,1	4.435,3

Năm 2020-2021, đại dịch COVID-19 bùng phát gây ra những thiệt hại nặng nề, lượng khách du lịch sụt giảm nghiêm trọng, kéo theo sự suy giảm hoạt động kinh doanh du lịch. Từ năm 2022 đến nay, ngành Du lịch Cần Thơ đã nhanh chóng vượt qua khó khăn thách thức, lấy lại đà tăng trưởng. Tổng lượng khách du lịch đến TPCT năm 2022 là 5.134.605 lượt; khách nội địa là 5.119.605 lượt (chiếm 99,7%), khách quốc tế là 15.000 lượt (chiếm 0,3%). Tổng doanh thu ngành du lịch đạt được là 4.117 tỷ đồng, tăng gần 200% so với cùng kỳ năm 2021, đạt 121% kế hoạch đề ra. Về phương tiện vận chuyển khách du lịch đường sông, qua rà soát các cảng, bến thủy nội địa có liên quan đến hoạt động du lịch trên địa bàn thành phố Cần Thơ hiện có 02 cảng du lịch (Cảng du lịch Ninh Kiều số 1 và số 2) và 76 bến đưa khách ngang sông, 163 phương tiện tàu du lịch, 03 du thuyền, 09 tàu ngủ đêm, 11 tàu cao tốc, 01 tàu biển (tàu Mai Linh Express), trên 1.000 phương tiện chở người (đây là số có đăng ký, đăng kiểm định kỳ) (SVHTT&DL Cần Thơ, 2022) [2],[4],[5].

Với ưu thế của thành phố trực thuộc Trung ương, đô thị loại 1, trung tâm vùng ĐBSCL, TP. Cần Thơ được đầu tư hệ thống CSHT và CSVCKT phục vụ du lịch khá hiện đại và đồng bộ, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của du khách trong hoạt động du lịch. Tính đến tháng 10/2023, tại Cần Thơ có 636 cơ sở lưu trú du lịch. Trong đó khách sạn từ 1 – 5 sao là 131 cơ sở, cơ sở lưu trú đã kiểm tra điều kiện cơ sở vật chất tối thiểu là 27 cơ sở, nhà nghỉ du lịch, Homestay là 74 cơ sở, nhà khách, nhà nghỉ quy mô nhỏ là 404 cơ sở. Về doanh nghiệp lữ hành, Cần Thơ có khoảng 66 cơ sở, trong đó doanh nghiệp quốc tế là 23 cơ sở và doanh nghiệp nội địa là 43 cơ sở. Về khu, điểm, vườn tham quan du lịch, theo thống kê của Sở VHNT&DL Cần Thơ (2023), trên địa bàn có khoảng 36 điểm các loại [4].

Kết quả khảo sát 234 du khách đã từng tham gia tour du lịch đường sông tại Cần Thơ, thì chương trình DLĐS được lựa chọn nhiều nhất là “Chợ nổi Cái Răng – lò hủ tiếu – vườn trái cây” chiếm tỷ lệ cao nhất là 52,3%, tiếp đến là

“Cồn Sơn – đình Bình Thủy – chùa Nam Nhã.” chiếm 22,6%, “Các tuyến du ngoạn trên sông Cần Thơ” chiếm 13,6% (các tour ngắm hoàng hôn, các tour nhà hàng du thuyền, các tour du lịch thể thao như chèo SUP, motor nước), “Chợ nổi Phong Điền – tham quan các kênh rạch nhỏ và các vườn trái cây” chiếm 10,7% và các tour khác chiếm 2,7% (với 03 ý kiến lựa chọn tour DLĐS đến cù lao Tân Lộc).

Tour Chợ nổi Cái Răng – lò hủ tiếu – vườn trái cây là chương trình DLĐS phổ biến nhất nên khách dễ dàng lựa chọn. Tour DLĐS tham quan trải nghiệm du lịch cộng đồng Cồn Sơn cũng là chương trình thu hút nhiều du khách những năm gần đây. Phỏng vấn sâu nhân sự tại một số doanh nghiệp lữ hành có kinh doanh sản phẩm DLĐS cho thấy những chương trình DLĐS tham quan Chợ nổi Cái Răng và Cồn Sơn thường được du khách lựa chọn khi đến du lịch Cần Thơ. Tour Chợ nổi Phong Điền – tham quan các kênh rạch nhỏ và các vườn trái cây có tỉ lệ đáp viên lựa chọn thấp nhất, là do chợ nổi Phong Điền ít được mọi người biết đến; hoặc do quãng đường và thời gian di chuyển trên tàu khá dài nên ít du khách lựa chọn vì hạn chế về thời gian và sức khỏe; ngoài ra còn do những điểm đến trong tuyến này chỉ có thể tiếp cận bằng ghe xuồng nhỏ, không phù hợp cho các đoàn khách đông. Một số du khách khác thì trả lời không lựa chọn chương trình này vì cho rằng chợ nổi Phong Điền và chợ nổi Cái Răng đều là văn hóa chợ nổi nên không có sự khác biệt. Tuy nhiên, ý kiến từ các doanh nghiệp lữ hành (DNDL) có thị trường khách quốc tế thì cho biết: Tuyến chợ nổi Phong Điền - rạch nhỏ - vườn cacao được khách quốc tế rất ưa thích lựa chọn vì họ mong muốn trải nghiệm điểm đến còn nguyên sơ và giàu bản sắc địa phương, ít mang tính “du lịch đại chúng”. Chỉ có 0,7% đáp viên đã trải nghiệm

tour Cù Lao Tân Lộc vì điểm đến này không được quảng bá rộng rãi, và khoảng cách đến đây khá xa khi di chuyển từ trung tâm.

Khảo sát về các hoạt động du lịch chủ yếu trong chuyến đi, kết quả trả lời của du khách cho thấy: hoạt động “Tham quan chợ nổi” chiếm 28,2%, cao nhất trong các hoạt động DLĐS ở Cần Thơ. Tiếp theo là hoạt động “Tham quan các vườn trái cây” chiếm 19,9%, hoạt động “Tham quan các làng nghề truyền thống” chiếm 16,6%, hoạt động “Tham quan bè cá” chiếm 11,9%, hoạt động trên “Du thuyền (nhà hàng/cruise)” chiếm 11%, hoạt động “Chèo ghe dọc các kênh rạch ngắm phong cảnh làng quê” chiếm 6,4% và cuối cùng là “Du lịch thể thao trên sông (chèo SUP, motor nước,...)” chiếm 6,0%. Kết quả khảo sát hoạt động DLĐS có tỉ lệ tương ứng với kết quả khảo sát điểm đến du lịch đường sông, cụ thể, các hoạt động tham quan trên tuyến Chợ nổi Cái Răng - vườn trái cây - làng nghề và các hoạt động trải nghiệm trên tuyến tham Cồn Sơn là các hoạt động DLĐS được khai thác chủ yếu tại TPCT, bên cạnh một số ít các hoạt động du lịch thể thao, du lịch ngắm cảnh sông rạch,...

Theo kết quả khảo sát 234 du khách, thế mạnh của DLĐS là “Văn hóa chợ nổi đặc sắc” chiếm tỷ lệ 32,8%, tiếp theo là “Cảnh quan sông nước hấp dẫn” chiếm 25,7%, “Sông rạch chằng chịt” chiếm 18,8%, “Nhiều điểm du lịch ven sông” chiếm 16,7% và “CSHT (bến, bãi,...) được đầu tư tốt” chỉ chiếm 6%. Trong các tài nguyên DLĐS tại TPCT, được khách du lịch đánh giá cao nhất là: Văn hóa Chợ nổi Cái Răng. Di sản văn hóa này được công nhận là di sản văn hóa phi vật thể quốc gia năm 2016, được du khách cho là yếu tố chủ yếu thu hút du khách đến tham quan và cho rằng: Văn hóa chợ nổi chính là thế mạnh lớn nhất của DLĐS tại TPCT.

Tuy nhiên, CSHT cho DLĐS hiện chưa được quan tâm đầu tư, làm hạn chế hoạt động du lịch và sự phát triển DLĐS tại TPCT.

Các biến quan sát thuộc thang đo của nhân tố “Tài nguyên du lịch đường sông” được du khách đánh giá như sau: “Chợ nổi độc đáo hấp dẫn du khách” có GTTB cao nhất (4,01), tiếp theo là “Phong cảnh làng quê sông nước hấp dẫn du khách” (3,98), “Các điểm du lịch hấp dẫn du khách” (4,08), “Cảnh quan hệ sinh thái sông rạch phong phú, hấp dẫn” (3,93), “Văn hóa sông nước đặc sắc hấp dẫn du khách” (3,84). Nhìn chung, theo cảm nhận của du khách thì tài nguyên du lịch đường sông Cần Thơ có sự thu hút nhất định, với GTTB ở mức khá cao nhưng mức độ đầu tư và sự sáng tạo trong khai thác tài nguyên để tạo thành những sản phẩm DLĐS độc đáo, hấp dẫn thì chưa tương xứng. Vì vậy, cần có những giải pháp giúp bảo vệ, tôn tạo và phát huy cảnh quan thiên nhiên, bảo tồn những giá trị văn hóa truyền thống (làng nghề, di tích,...) nhằm góp phần phát triển DLĐS, đưa loại hình du lịch này thực sự là thể mạnh, là thương hiệu điếm đến cho TPCT.

Các biến quan sát thuộc thang đo của nhân tố “Hoạt động du lịch đường sông” cũng được du khách đánh giá ở mức khá cao. Cụ thể, GTTB của “Hoạt động trải nghiệm văn hóa địa phương hấp dẫn du khách” là cao nhất (4,02), tiếp theo là “Hoạt động thưởng thức ẩm thực, đặc sản địa phương hấp dẫn du khách” (3,92), “Hoạt động tham quan các vườn trái cây hấp dẫn du khách” (3,83), “Hoạt động trải nghiệm văn hóa địa phương hấp dẫn du khách” (4,02). Với câu hỏi mở “Hoạt động nào là hấp dẫn nhất với du khách”, kết quả khảo sát thu thập được các câu trả lời sau đây: Tham quan chợ nổi (65 ý kiến), trong đó có 19 ý kiến đề cập đến Chợ nổi Cái Răng, các ý kiến còn lại đề cập chợ nổi

và văn hóa chợ nổi nói chung; tham quan ngắm cảnh sông nước bằng phương tiện như ghe, xuồng, SUP,... (27 ý kiến), du thuyền (13 ý kiến), tham quan các làng nghề truyền thống (12 ý kiến), trải nghiệm ẩm thực trên sông, mua bán trên sông (8 ý kiến), trong đó bao gồm các hoạt động như ăn sáng ở Chợ nổi Cái Răng, ăn tối trên du thuyền, mua đặc sản, thưởng thức trái cây, đặc sản địa phương,...; tham quan bè cá (4 ý kiến), tham quan Cồn Sơn (4 ý kiến), tham quan vườn trái cây (6 ý kiến). Nhìn chung, có thể thấy hoạt động DLĐS Cần Thơ đã phần nào đáp ứng được nhu cầu của du khách. Tuy nhiên để phát triển DLĐS nói chung và nâng cao sức hấp dẫn của sản phẩm DLĐS nói riêng, trong thời gian tới cần đa dạng hóa sản phẩm DLĐS, tạo ấn tượng với du khách và thu hút du khách quay lại trải nghiệm.

Theo kết quả khảo sát 234 du khách về các yếu tố cần cải thiện phát triển DLĐS tại Cần Thơ như sau: “Vấn đề vệ sinh môi trường” chiếm tỷ lệ cao nhất là 76,8%, tiếp theo lần lượt là “CSHT và kỹ thuật, phương tiện vận chuyển” chiếm 57,5%, “Các dịch vụ tham quan” chiếm 52,4%, “Các điểm đến du lịch” chiếm 51,1%, “Các dịch vụ lưu trú, ăn uống,...” chiếm 45,5%, “Vấn đề an ninh, an toàn cho du khách” chiếm 42,5%, “Các dịch vụ giải trí khác” chiếm 36,1%, “Công tác quản lý du lịch đường sông” chiếm 34,8%, “Các dịch vụ mua sắm” chiếm 34,3%.

Như vậy, theo ý kiến của du khách, để phát triển sản phẩm DLĐS tại TPCT thì vấn đề đặt ra là phải ưu tiên công tác đảm bảo vệ sinh môi trường, đặc biệt là môi trường nước; đầu tư, mở rộng, nâng cấp CSHT, CSVCKT để phục vụ du khách; đa dạng hóa sản phẩm DLĐS và các loại hình dịch vụ DLĐS; chú trọng đảm bảo an ninh trật tự và tăng cường công tác quản lý DLĐS trên địa bàn TPCT.

3.3 Định hướng phát triển sản phẩm du lịch đường sông TPCT

Theo xu hướng du lịch trên thế giới thì việc tạo ra các sản phẩm DLĐS nhằm phục vụ nhu cầu thư giãn và thưởng ngoạn cảnh quan của du khách sẽ là một hướng đi mới đầy tiềm năng. Đây là cơ hội lớn để phát triển DLĐS của TPCT dựa vào hệ thống các kênh rạch chằng chịt và các yếu tố văn hóa bản địa đặc sắc và hấp dẫn như chợ nổi, cảnh quan ven sông, di tích, làng nghề, nghệ thuật đờn ca tài tử, đặc sản,... Cần Thơ đã được nhiều tạp chí và trang web đưa vào danh sách những thành phố kênh rạch đẹp nhất thế giới (Mysterious World, 2015; Earthworld, 2018; Getty Images, 2019; Departures, 2019), sánh vai cùng những đô thị sông nước nổi tiếng như Venice (Ý), St. Petersburg (Nga), Amsterdam (Hà Lan), Birmingham (Anh). Nhiều du khách quốc tế đã ca ngợi Cần Thơ là “Venice của phương Đông” [6].

Với lợi thế về CSVCKT và CSHT tương đối phát triển, các dự án hạ tầng giao thông chiến lược được triển khai tại Cần Thơ và ĐBSCL, kết hợp với xu thế hội nhập quốc tế ngày càng mạnh mẽ gia tăng khả năng thu hút đầu tư nước ngoài, TPCT có nhiều điều kiện phù hợp để phát triển các tuyến DLĐS hay đầu tư phát triển loại hình tàu du thuyền nhà hàng, khách sạn nổi để phục vụ những khách có nhu cầu về dịch vụ lưu trú và ăn uống cao cấp. Qua các tuyến du ngoạn đường sông, du khách có thể thư giãn và khám phá TP Cần Thơ. Đây sẽ là sản phẩm du lịch đặc sắc của TPCT có thể được khai thác cả ban ngày lẫn ban đêm, bổ sung vào hệ thống các sản phẩm DLĐS hiện có. Ngoài ra, có thể xây dựng thêm các tuyến du lịch ở trung tâm Ninh Kiều để phục vụ khách tham quan thành phố qua các sông rạch bằng các hình thức như buýt sông, đò chèo,...

Đặc biệt, TPCT có vị trí trung tâm vùng ĐBSCL và được xem là điểm trung gian kết nối giao thông cả vùng không chỉ bằng đường bộ mà còn bằng đường thủy. Với lợi thế này, TPCT có thể nghiên cứu xây dựng các tuyến điểm DLĐS với các chặng dừng linh hoạt để vận chuyển du khách có nhu cầu trải nghiệm DLĐS giữa các tỉnh thành trong vùng qua các tuyến sông Hậu và sông Tiền. Các tuyến DLĐS nội vùng ĐBSCL còn có tiềm năng phát triển thành các tuyến du lịch liên vùng kết nối ĐBSCL với TPHCM. Xa hơn nữa, các tuyến này có tiềm năng mở rộng thành các tuyến thủy trình du lịch quốc tế qua hệ thống sông Mekong, kéo dài đến Campuchia, Lào, Thái Lan,...

Có thể nói, bằng cách tạo ra nhiều sản phẩm DLĐS mới lạ và hấp dẫn, Cần Thơ có tiềm năng mở rộng các tuyến DLĐS để tạo ra nhiều cơ hội kéo dài thời gian lưu trú của khách du lịch nhằm đáp ứng các nhu cầu trải nghiệm ngày càng cao của du khách và đa dạng hóa các sản phẩm du lịch hiện có, đưa TPCT xứng danh “đô thị vùng sông nước”.

3.4 Giải pháp phát triển sản phẩm du lịch đường sông tại TPCT

3.4.1 Đa dạng hóa sản phẩm và dịch vụ du lịch

Hiện nay, thời gian lưu trú của du khách tại Cần Thơ chủ yếu từ 1 - 2 ngày, số lượng lưu trú từ 3 ngày trở lên rất ít do thiếu các hoạt động về đêm, không có nhiều địa điểm vui chơi, giải trí, các điểm du lịch vẫn thiếu tính hấp dẫn,... Do đó, cần có sản phẩm khác biệt, tận dụng tối đa các tài nguyên du lịch sông nước tại địa phương. Bên cạnh việc bảo tồn và gìn giữ, cũng cần sáng tạo các sản phẩm mới dựa trên các giá trị văn hóa truyền thống phù hợp với nhịp phát triển của đời sống hiện đại. Một số sản phẩm du lịch đường sông có thể khai thác mở rộng:

- Du lịch trải nghiệm: Có thể tạo ra thêm nhiều dịch vụ trải nghiệm sông nước như chèo thuyền trong các đoạn kênh rạch nhỏ, hái các loại rau quả Nam Bộ, đóng vai “thương hồ” để bán nông sản bằng những câu hò truyền thống; hay trải nghiệm thưởng thức hoặc làm thử các loại bánh dân gian Nam bộ trên các tàu du lịch nổi trên sông; trải nghiệm làm đồ thủ công mỹ nghệ như các đồ chơi, phụ kiện bằng lá dừa nước, lục bình,... để kết hợp du lịch đường sông với các sản phẩm du lịch cộng đồng, du lịch sinh thái, du lịch làng nghề, du lịch thể thao,...

- Nghiên cứu xây dựng mô hình du lịch cộng đồng “thương hồ” chợ nổi Cái Răng: Khuyến khích sự tham gia của cộng đồng địa phương, đặc biệt là cộng đồng “thương hồ” chợ nổi, vào các hoạt động kinh doanh buôn bán hoặc các hoạt động văn hóa trên các tuyến DLĐS để tạo được công ăn việc làm cho người dân địa phương, đáp ứng nhu cầu ngày càng tăng về lực lượng lao động du lịch, vừa có giá trị trong việc khai thác du lịch bản địa thông qua những câu chuyện truyền miệng, những điệu hò, những tiếng rao, tiếng đàn, hay chất giọng địa phương độc đáo.

- Du lịch về đêm: Hoạt động du lịch sông nước tại Cần Thơ hầu hết chỉ diễn ra ban ngày, ngành du lịch thành phố vẫn chưa khai thác được hoạt động du lịch đường sông tham quan thành phố về đêm mặc dù có nhiều tiềm năng khai thác về cảnh quan đô thị, ẩm thực đặc trưng, văn hóa nghệ thuật,... Vì vậy, có thể thử nghiệm các mô hình du lịch sông nước về đêm, ví dụ như các chương trình biểu diễn thực cảnh tái hiện tiến trình lịch sử Nam Bộ và không gian văn hóa chợ nổi hay văn hóa trên bến-dưới thuyền ngày xưa, các mô hình tái hiện tiếng rao hàng, lối hò đối đáp trên sông, đờn ca tài tử trên ghe thương hồ,... để đa dạng hóa sản phẩm du

lịch đường sông tại TPCT vì trên thực tế thì những nét văn hóa đó hiện nay đã và đang dần bị phai nhạt và không để lại nhiều dấu ấn trong lòng du khách nếu chỉ tham quan chợ nổi thực tế vào ban ngày.

- Dịch vụ bus sông (tàu du lịch công cộng theo tuyến): Thay vì để du khách tự thuê tàu du lịch cho cả hành trình, có thể xây dựng một hệ thống tuyến tàu du lịch (bus sông) theo thủy trình tới một số điểm dừng chân du lịch trên sông lớn, kết hợp với các đò nhỏ để đến các điểm trong kênh rạch. Dịch vụ này có thể tạo cho du khách tâm lý thoải mái, kéo dài thời gian du lịch của du khách, ngoài ra còn kích cầu mua sắm tại các điểm dừng chân và tạo thêm việc làm ổn định, thường xuyên cho các lái tàu.

- Du thuyền liên tỉnh: TPCT là trung tâm của ĐBSCL nên có nhiều cơ hội để phát triển các tàu du lịch với tiêu chuẩn 4-5 sao hứa hẹn mang lại doanh thu lớn từ thị trường khách cao cấp đi du lịch liên vùng. Vì vậy, cần khuyến khích các công ty lữ hành, các khu nghỉ dưỡng đưa vào khai thác loại tàu chất lượng cao với hành trình dài ngày.

Về dịch vụ mua sắm, những cơ sở kinh doanh đặc sản cần có những sản phẩm và dịch vụ sáng tạo để thu hút du khách tiêu thụ nông sản và các chế phẩm từ nông sản địa phương, cũng như những sản phẩm lưu niệm từ địa phương, kích cầu sản xuất để mang lại nhiều lợi ích kinh tế cho người dân địa phương, đồng thời tạo ra hoạt động du lịch cho du khách. Đồng thời, đa dạng hóa sản phẩm lưu niệm mang dấu ấn TPCT thay vì các sản phẩm lưu niệm đại trà như các sản phẩm thủ công độc đáo tái hiện mô hình chợ nổi Cái Răng, chợ cổ Cần Thơ, bến Ninh Kiều, cầu Cần Thơ, thuyền “đờn ca tài tử”, v.v. Những món quà lưu niệm này không chỉ gợi nhớ cho du khách nhớ về một điểm đến mà họ

đã ghé thăm mà còn là một cách tốt để quảng bá du lịch Cần Thơ [7].

3.4.2 Tổ chức lại hệ thống du lịch đường sông

Cần phải thiết kế các tuyến điểm du lịch đường sông cụ thể và có hệ thống, từ đó khai thác thêm nhiều điểm đến du lịch và sản phẩm du lịch mới, tạo thành một chuỗi dịch vụ để kéo dài thời gian du lịch của du khách. Ngoài ra, cũng cần tận dụng lợi thế về vị trí và vị thế của TPCT, thủ phủ ĐBSCL, để nghiên cứu mở rộng các chuyến tàu tham quan du lịch, du thuyền kết nối với các tỉnh lân cận. Nghiên cứu xây dựng mô hình “Water Bus/taxi” (tàu du lịch công cộng theo tuyến) trên các tuyến sông lớn kết hợp với mô hình đò chèo tay trên các tuyến rạch nhỏ khi xây dựng hệ thống tuyến điểm du lịch đường sông của thành phố để đa dạng hóa sự lựa chọn tùy theo nhu cầu của du khách. Mô hình này sẽ góp phần đa dạng hóa SPDL đường sông, tạo cho du khách tâm lý thoải mái vì tự chủ lựa chọn thời gian và điểm đến, kéo dài thời gian du lịch của du khách, ngoài ra còn kích cầu mua sắm tại các điểm dừng chân và tạo thêm việc làm ổn định, thường xuyên cho các lái tàu và giúp du lịch đường sông TPCT phát triển theo hướng chuyên nghiệp hơn vì hệ thống phương tiện giao thông đường thủy sẽ được triển khai và quản lý đồng bộ.

Xây dựng thêm các điểm du lịch trên bờ. Hiện nay Cần Thơ có nguồn tài nguyên sông ngòi phong phú nhưng cảnh quan hai bờ sông còn đơn điệu. Hai bên bờ sông không có điểm dừng để du khách thư giãn, mua sắm, sử dụng các dịch vụ trước khi tiếp tục hành trình. Vì vậy, có thể xem những điểm đến du lịch trên sông như Chợ nổi Cái Răng, chợ nổi Phong Điền, cồn Sơn, cù lao Tân Lộc,... là điểm thu hút khách chính nhưng vẫn phải phát triển dịch vụ bổ sung trên bờ để giữ chân du khách và mang lại nguồn

thu du lịch ví dụ như các điểm bán và thưởng thức đặc sản OCOP và trái cây địa phương, các quầy ẩm thực đặc trưng, các bảo tàng hoặc triển lãm gắn với văn hóa sông nước Nam Bộ, không gian giao lưu văn hóa nghệ thuật Nam Bộ, các hợp tác xã sản xuất sản phẩm thủ công truyền thống, khuôn viên xanh,... dọc theo các tuyến du lịch đường sông

Quy hoạch lại không gian các bến tàu, nghiên cứu thiết kế bến tàu và các điểm dừng chân mang những yếu tố đặc sắc về mặt thẩm mỹ để tạo không gian đẹp mắt và góp phần quảng bá hình ảnh du lịch đường sông tại TPCT. Nghiên cứu xây dựng hệ thống không gian xanh dọc hai bên bờ sông, tôn tạo cảnh quan, gìn giữ vệ sinh, môi trường sinh thái, phát triển những công viên du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng dọc theo con sông. Trong quá trình thiết kế cảnh quan cần chú trọng sử dụng những vật liệu từ thiên nhiên và mang dấu ấn địa phương, tránh sử dụng các vật trang trí tạo cảm giác giả tạo, màu mè không phù hợp với văn hóa truyền thống, không để làm mất đi nét bình dị, mộc mạc vốn có của vùng quê sông nước Nam Bộ. Củng cố công tác giữ gìn vệ sinh môi trường sông nước, kiểm soát rác thải trên sông và hai bên bờ sông, giảm thiểu các tác nhân gây ô nhiễm môi trường sông và cải thiện vấn đề ô nhiễm nguồn nước; xây dựng, nâng cấp hệ thống các nhà vệ sinh công cộng và giữ vệ sinh sạch sẽ.

3.4.3 Tăng cường liên kết, hợp tác

Thực tế cho thấy, các địa phương trong khu vực ĐBSCL đều có hệ thống sông ngòi, kênh rạch chằng chịt, rất thuận lợi để kết nối thành mạng lưới chung. Mặt khác, mỗi địa bàn đều có những nét đẹp riêng về tự nhiên, văn hóa nên khi liên kết với nhau sẽ tạo nên sự đa dạng và hoàn thiện cho sản phẩm

DLĐS, đáp ứng tốt hơn nhu cầu của khách du lịch. Vì vậy, cần đẩy mạnh liên kết, hợp tác với các địa phương trong vùng ĐBSCL để cùng phát triển DLĐS như: liên kết phát triển tour, tuyến đường sông; liên kết phát triển sản phẩm DLĐS; liên kết đầu tư CSHT du lịch, xúc tiến quảng bá, xây dựng thương hiệu và liên kết đào tạo nguồn nhân lực.

4. KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ

TPCT là trung tâm du lịch vùng ĐBSCL được biết đến như một đô thị sông nước, có điều kiện để trở thành địa bàn trọng điểm về DLĐS của ĐBSCL và của Việt Nam. Tuy nhiên, thực trạng phát triển sản phẩm DLĐS tại TPCT còn

nhều hạn chế. Để phát triển sản phẩm DLĐS đáp ứng được nhu cầu của du khách, việc đa dạng hóa sản phẩm nhằm thu hút du khách là rất cần thiết. Kết quả nghiên cứu dựa trên ý kiến của du khách cho thấy để phát triển sản phẩm DLĐS tại TPCT thì vấn đề đặt ra là phải thực hiện các giải pháp đồng bộ, trong đó cần ưu tiên công tác đảm bảo vệ sinh môi trường, đặc biệt là môi trường nước; tập trung chú ý vào đa dạng hóa sản phẩm và hệ thống dịch vụ du lịch, nâng cao CSHT và CSVCKT phục vụ DLĐS. Ngoài ra, cần nghiên cứu, đầu tư khai thác hiệu quả hơn nữa hệ thống tuyến điểm DLĐS và gắn kết với các loại hình du lịch khác tại TPCT.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] Bộ Chính trị - Đảng CS Việt Nam. (2020).

Nghị quyết số 59-NQ/TW ngày 05/8/2020 “về xây dựng và phát triển thành phố Cần Thơ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”.

[2] Bộ Tài nguyên và Môi trường. (2020).

Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên thành phố Cần Thơ.

<https://monre.gov.vn/Pages/dieu-kien-tu-nhien-va-tai-nguyen-thien-nhien-thanh-pho-can-tho.aspx>

[3] Công thông tin điện tử Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (03/2023). *Du lịch Cần Thơ trở mình mạnh mẽ, phấn đấu đón 5,2 triệu lượt khách.*

[4] Công thông tin điện tử Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (07/2023). *Cần Thơ phát triển du lịch gắn với phát huy bản sắc văn hóa truyền thống.*

<https://bvhttdl.gov.vn/can-tho-phat-trien-du-lich-gan-voi-phat-huy-ban-sac-van-hoa-truyen-thong-20230707152830441.htm>

[5] Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch TP. Cần Thơ. (2022). *Báo cáo thống kê số liệu du lịch năm 2022.*

[6] Thành ủy Cần Thơ. (2021b). *Nghị quyết về đẩy mạnh phát triển du lịch trong tình hình mới* (Nghị quyết số 10-NQ/TU ngày 29/12/2021).

[7] Trung tâm phát triển du lịch TP. Cần Thơ (2017). *Cần Thơ vào top thành phố có kênh rạch đẹp nhất thế giới.*

<https://tourismcantho.vn/vi/can-tho-va-top-thanh-pho-co-kenh-rach-dep-nhat-the-gioi/n2744.html> (ngày truy cập 05/6/2023).